

Poistovacie podvedy

...kto kradmou rukou

V úsilí odhaliť pokusy o poistovací podvod prešetrila Allianz - Slovenská poisťovňa do dnes zhruba štyritisíc poistných udalostí s predpokladaným poistným plnením vyše 13 miliónov eur. Súvisiace zníženie počtu podvodov približne o 30 % umožnilo poisťovní udržať poistné na úrovni atraktívnej pre klientov. O špecifickom probléme poistovacích podvodov týkajúcich sa automobilov hovoríme s Annou Gajdarovou - riaditeľkou odboru likvidácie poistných udalostí v neživotnom poistení.

stop Ak sa chceme zaoberať poistovacími podvodmi, tak východiskovým číslom bude zrejme počet krádeží automobilov.

- Porovnaním počtu hlásených krádeží vozidiel, poistených v ASP v roku 2008 a 2007 zisťujeme, že dochádza k ich poklesu. V našej poisťovni došlo medziročne k zníženiu až o 25%. Z 501 hlásených krádeží v roku 2007 na 373 v roku 2008. V roku 2008 bola medzi kradnutými autami na prvom mieste Škoda Fabia (23,6%). Po nej nasleduje Škoda Octavia (22 %), ďalej modely vozidiel značky Volkswagen (cca

10%) a Peugeot (4%).

Čo sa týka mesiacov, začiatkom roka 2007 sme mali hlásených priemerne okolo 49 odcudzení vozidiel, kým v rovnakom období roku 2008 to bolo už len 28.

Dôvodom tohto poklesu je podľa nášho názoru eliminovanie podvodných hlásení krádeží vozidiel na báze našich opatrení v spolupráci s inými slovenskými i zahraničnými poisťovňami.

stop Aký je tu podiel poistovacích podvodov?

Z dlhoročných skúseností môžeme

konštatovať, že pri určovaní podielu poistovacích podvodov na krádeži motorových vozidiel sa vychádza vždy iba z odhadov, ktoré sú podložené analýzou modusu operandi krádeží vozidiel a nevyhádzajú z oficiálnych štatistík. Krádež vozidla má určité charakteristické znaky, na základe ktorých je možné usúdiť, že ide o tzv. poistovací podvod, aj keď sa delikt navonok javí ako klasická krádež auta.

Zo skutočných štatistík, ktoré vychádzajú z objasnených prípadov krádeží vozidiel, nie je možné reálne vychádzať. Dôvodom je trestnoprávna kvalifikácia činu, ktorý sa páchatelovi podarí preukázať. Z trestnoprávneho hľadiska je úspešnosť objasňovania na úseku krádeže vozidiel v porovnaní s ostatnými deliktami veľmi nízka. Len málokedy sa páchatelovi podarí preukázať krádež alebo poistovací podvod v zmysle trestného zákona. Väčšinou je to legalizácia príjmov

z trestnej činnosti, podieľníctvo, falšovanie verejnej listiny, podvod, pozmeňovanie identifikačných znakov vozidla, alebo iný majetkový delikt.

Z trestnoprávneho hľadiska sú na políciu riadne oznámené tzv. krádeže vozidiel, ale v podstate ide o delikty, ktoré laicky nazývame poisťovacie podvody, aj keď v skutočnosti ide o tzv. leasingové podvody, resp. v zmysle trestného zákona hovoríme o sprenevere alebo o podvode.

Odhady, o ktorých hovoríme, sú síce dosť nepresné, ale v prevažnej miere sa zhodujú v tom, že cca 30 % ohlásených krádeží vozidiel je možné považovať za poisťovací podvod, resp. spreneveru (leasingový podvod).

V našej poisťovni má, vďaka prevencii a už vykonaným opatreniam, výskyt pokusov o poisťovací podvod oproti predchádzajúcim rokom klesajúcu tendenciu.

stop **Môžete charakterizovať poisťovací podvod?**

Poisťovací podvod je vo všeobecnosti latentný kriminálny delikt, ktorého podstatou je vylákание poistného plnenia bez zjavného právneho nároku. Ide o to, že uvedením nepravdivých údajov, ktoré majú vplyv na celkové plnenie (klient žiada plnenie a nárok na plnenie predstiera) alebo na výšku plnenia (klient nárok na plnenie má, ale v nižšom rozsahu), sa páchatel snaží od poisťovne získať finančné prostriedky.

Ak sa v tomto smere zameriame na poisťovacie podvody na úseku krádeží vozidiel, tak ide o veľmi zložitý latentný delikt, ktorého preukazovanie je komplikované. Krádež auta je vždy políciou nahlásená, všetky zákonné podmienky pre pátranie po „ukradnutom“ vozidle sú splnené, vozidlo je buď už v zahraničí, alebo rozobraté na súčiastky alebo legalizované na území SR. Jediný a podstatný rozdiel medzi krádežou a poisťovacím podvodom je v úmyselnom konaní majiteľa, resp. používateľa vozidla, ktorý sa podieľal na jeho tzv. „krádeži“.

Preukazovanie tohto konania je veľmi obtiažne, ale nie nemožné. V uplynulom období sa našej poisťovni podarilo, samozrejme, v spolupráci s políciou (dokonca aj prostredníctvom Interpolu), odhaliť, zdokumentovať a aj v súdnom ko-

naní preukázať niekoľko poisťovacích podvodov na úseku krádeží vozidiel.

stop **Dá sa popísať spôsob odhalovania poisťovacích podvodov?**

Spôsob, akým sa v našej spoločnosti odhalujú poisťovacie podvody, nemožno konkretizovať. Mohli by sme dať návod na ich páchanie a tiež by sme tým mohli pomôcť páchatelom vyhnúť sa odhaleniu.

Vo všeobecnosti ide o systematické vyhľadávanie indikátorov, ktoré nasvedčujú tomu, že bol spáchaný poisťovací podvod a následné došetrovanie, zhromažďovanie informácií a dôkazov, pričom táto činnosť neraz končí podaním trestného oznámenia orgánom činným v trestnom konaní.

stop **Čo sa deje po zistení podvodu?**

Ak zistíme indikátory, ktoré signalizujú poisťovací podvod, vykonáme vlastné šetriace úkony. T.j. zhromaždíme dokazový materiál a ak všetko nasvedčuje tomu, že ide naozaj o poisťovací podvod, vec posunieme na políciu ako podnet na prešetrenie podozrenia z podvodu - podáme trestné oznámenie. Tým naša práca nekončí, nakoľko aj v prípravom konaní úzko spolupracujeme s políciou.

stop **Môžete vymedziť kľúčové problémy, ktoré komplikujú problematiku krádeží a podvodov?**

Kradnuté, spreneverené alebo inak podvodom získané vozidlá sa predávajú na trhu s odcudzených vozidiel a následne aj na trhu s jazdenými motorovými vozidlami. Tento trh sa v súlade s ekonomickými zákonitostami riadi ponukou a dopytom.

Myslíme si, že kľúčovým problémom brániacim znižovaniu počtu odcudzených vozidiel nie je ich nedostatočné technické zabezpečenie (každá elektronická alebo mechanická zábrana sa dá prekonať), ale nejednotná legislatíva v Európe, ktorá svojou nedokonalosťou umožňuje legalizáciu odcudzených vozidiel v jednotlivých krajinách. Kým bude možné odcudzené vozidlá legalizovať, či už cestou dovozov, alebo iným spôso-

bom, motorové vozidlá sa budú kradnúť, lebo bude existovať dopyt, a kde je dopyt, tam je aj ponuka.

V súčasnosti sa u nás vykonali čiastočné, preventívne opatrenia brániace legalizácii motorových vozidiel zriadením staníc kontroly originality a uzákonením povinnosti absolvovať kontrolu originality za určitých podmienok. Čiastočné sú tieto opatrenia jednak preto, lebo nezahrňajú povinnosť absolvovať kontrolu pri každom prepise vozidla, a tiež preto, lebo podobný zákon je v účinnosti iba v niektorých krajinách Európy (nemyslíme EÚ, ale geografickú Európu), a preto je naďalej možné vozidlá odcudzené na Slovensku, prípadne v iných krajinách, legalizovať.

Kontrola originality vozidiel bola zavedená prvý raz v Maďarsku, kde v krátkom čase zaznamenali pokles počtu odcudzených vozidiel cca o 60 %, čo nasvedčuje, že ide o veľmi účinné preventívne opatrenie.

stop **Čo ešte možno na záver dodať?**

Stáva sa, že sa odcudzené vozidlá počas nájdu - to je vždy dobrá správa, tak pre pôvodného majiteľa vozidla, ako i pre poisťovňu. Väčšinou sú to vozidlá s pozmenenými identifikačnými znakmi alebo aj poškodené. Ak je vozidlo stotožnené a jednoznačne vyhlásené za pôvodné odcudzené, potom nastáva súbor krokov, ktorými naša poisťovňa, ktorá vyplatila klientovi poistné plnenie, postupuje. Ak klient nemá záujem o jeho pôvodne odcudzené vozidlo, lebo si napr. už medzičasom obstaral nové, poisťovňa si môže znížiť svoju stratu tým, že získa časť plnenia za nájdené odcudzené vozidlo späť. Naša spoločnosť vďaka mnohoročnej spolupráci aj na medzinárodnej úrovni takto získala aj odcudzené vozidlá z krajín bývalej Juhoslávie, Ukrajiny a Ruska, kam najčastejšie smerovali vozidlá po odcudzení na Slovensku.

Peter Bulák

